

INSTYTUT HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

FUNDACJA INSTYTUTU HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK CXXX

NR 4

WARSZAWA 2023

<http://rcin.org.pl>

INSTYTUT HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
FUNDACJA INSTYTUTU HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ZAŁOŻONY PRZEZ XAWEREGO LISKEGO
W 1887 ROKU

ROCZNIK CXXX
2023

4

WARSZAWA 2023

<http://rcin.org.pl>

REDAKCJA

GRZEGORZ PAC (historia średniowiecza, Warszawa), EDWARD OPALIŃSKI (historia XVI–XVII w., Warszawa),
DOROTA DUKWICZ (redaktor, historia XVIII w., Warszawa), JAROSŁAW CZUBATY (historia XIX w., Warszawa),
BARTOSZ KALISKI (historia XX w., Warszawa) MONIKA JUSUPOVIĆ (sekretarz redakcji, Warszawa),
MARTA KUC-CZERP (sekretarz redakcji, Warszawa), ROBERT FROST (redaktor wersji anglojęzycznej, Aberdeen)

KOMITET REDAKCYJNY

DÁNIEL BAGI (Budapeszt), ANNA BARAŃSKA (Lublin), RICHARD BUTTERWICK-PAWLIKOWSKI (Londyn),
EWA DOMAŃSKA (Poznań), MARIAN DYGO (Pułtusk–Warszawa), JERZY EISLER (Warszawa),
KARIN FRIEDRICH (Aberdeen), CATHERINE GOUSEFF (Paryż), JAROSŁAW HRYCAK (Lwów),
MAGDALENA HULAS (Warszawa), MACIEJ JANOWSKI (Warszawa), TOMASZ JUREK (Poznań),
TOMASZ KIZWALTER (Warszawa), WOJCIECH KRIEGSEISEN (Warszawa), CEZARY KUKLO (Białystok),
LIDIA MICHALSKA-BRACHA (Kielce), ROMAN MICHAŁOWSKI (Warszawa), KRZYSZTOF MIKULSKI (Toruń),
ANDRZEJ NOWAK (Kraków–Warszawa), BORYS W. NOSOW (Moskwa), JERZY STRZELCZYK (Poznań),
PHILIPP THER (Wiedeń), MARIUSZ WOŁOS (Kraków)
oraz członkowie redakcji

ADRES REDAKCJI „KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO”

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 31
tel. +48 22 831 02 61, e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh-ihpan.edu.pl>

Redaktor językowy: Małgorzata Świerzyńska
Tłumaczenia: Grażyna Waluga
Skład: Marcin Szcześniak

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
© Copyright by Fundacja Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk

Współwydawcy czasopisma:

Instytut Historii
im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 31
tel. +48 22 831 02 61
e-mail: wydawnictwo@ihpan.edu.pl

Fundacja Instytutu Historii
im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 31, pok. 44
tel. +48 22 831 02 61, w. 46
e-mail: fundacja.ihpan@ihpan.edu.pl

p-ISSN 0023-5903
e-ISSN 2451-1315

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

Druk i oprawa: Fabryka Druku

Kolportaż wersji drukowanej czasopisma prowadzi Wydawnictwo Naukowe Semper
Dział handlowy i księgarnia: ul. Bednarska 20 A, 00-321 Warszawa
tel./fax: +48 22 828 49 73, <http://semper.pl>, <http://semper.istore.pl>

SPIS TREŚCI

Od Redakcji, Historia społeczno-gospodarcza jako ważny obszar badawczy .. 689

ROZPRAWY

- Cezary Kukło, Czy rodzina doby późnofeudalnej jest nadal atrakcyjnym polem badawczym? 691
- Radosław Poniat, Piotr Guzowski, Ewa Kaźmierczyk, Marzena Liedke, Demograficzne konsekwencje zróżnicowania społecznego w osiemnastowiecznej Polsce 733
- Mateusz Wyżga, Podmiotowość chłopstwa staropolskiego 771
- Dariusz Jarosz, Doświadczenie społeczne służby wojskowej w ludowym Wojsku Polskim: *terra incognita*? 793

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

- Łukasz Kożuchowski, Egodokumenty (listy i pamiętniki) chłopów Królestwa Polskiego i chłopskich migrantów zeń jako źródła historyczne (1864–1914) 829

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

- Monika Jusupović, Specyfika sejmików wielkopolskich w dobie przemian. Uwagi nad pracą Grzegorza Głabisza *Sejmiki Wielkopolski w latach 1764–1793* 861
- Jerzy Dygdała, Między teorią a wiedzą źródłową. Nowe spojrzenie na rolę saskiej Kamery jako prekursora prób modernizacji Rzeczypospolitej w XVIII wieku 879

*

- P. Miodunka, *Spółeczność małych miast południowej Małopolski od końca XVI do końca XVIII wieku* — Tomasz Wiślicz 903
- S. Kröpfel, *Protestantismus in Wien am Beispiel der Totenbeschauprotokolle des 18. Jahrhunderts* — Wojciech Kriegseisen 907
- M. Podhajecka, *Lektorzy języka angielskiego w międzywojniu* — Tomasz Pudłocki 911

LISTY DO REDAKCJI

Zofia Zielińska	917
-----------------------	-----

ZAWARTOŚĆ ROCZNIKA

Spis treści rocznika CXXX	925
Spis autorów	931
Spis recenzentów wewnętrznych i zewnętrznych	932

CONTENTS

From the Editors, Socio-economic history as an important research area ...	689
--	-----

Cezary Kukło, Is the Late-Feudal Family Still an Attractive Field of Research?	691
---	-----

Radosław Poniat, Piotr Guzowski, Ewa Kaźmierczyk, Marzena Liedke, The Demographic Consequences of Social Differentiation in Eighteenth-Century Poland	733
---	-----

Mateusz Wyżga, Subjectivity of the Old Polish Peasantry	771
---	-----

Dariusz Jarosz, The Social Experience of Military Service in the People's Polish Army: <i>Terra Incognita</i> ?	793
--	-----

REVIEWS — POLEMICS — MATERIALS

Łukasz Kożuchowski, Ego-Documents (Letters and Memoirs) of Peasants from the Kingdom of Poland and Polish Peasant Migrants as Historical Sources (1864–1914)	829
--	-----

CRITICAL ARTICLES — REVIEWS

Monika Jusupović, The Specificity of the Sejmiks of Wielkopolska in Times of Transformation. Notes on Grzegorz Glabisz's Book <i>Sejmiki Wielkopolski w latach 1764–1793</i>	861
--	-----

Jerzy Dygdała, Between Theory and Source Knowledge. A New Perspective at the Role of the Saxon Chamber as a Forerunner of Attempts to Modernise the Polish-Lithuanian Commonwealth in the Eighteenth Century	879
---	-----

Reviews	903
---------------	-----

LETTERS TO THE EDITORS	917
------------------------------	-----

TABLE OF CONTENTS	925
-------------------------	-----

SPIS TREŚCI ROCZNIKA CXXX*

Bartoszewicz Agnieszka, <i>Ad annos discretionis</i> . Dorastanie w miastach późnośredniowiecznej Polski	3	467
Gołaszewski Łukasz, Dochodzenia w sprawach o obrazę czci i pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego z lat 1935–1939 (wybrane przypadki)...	2	287
Grądzka-Rejak Martyna, Ołaszek Jan, Opozycja demokratyczna w Polsce (1976–1989) wobec historii i pamięci pogromu kieleckiego...	1	83
Hoszowska Mariola, Szkoła Szymona Askenazego: przypadek Kazimierza Woźnickiego (1878–1949).....	3	529
Jarosz Dariusz, Doświadczenie społeczne służby wojskowej w ludowym Wojsku Polskim: <i>terra incognita?</i>	4	793
Kordel Jacek, Czy Georg Forster nie lubił Polaków? <i>Pendant</i> do refleksji nad literaturą podróżniczą jako źródłem historycznym	3	493
Kosińska Urszula, Decydująca noc z 26 na 27 czerwca 1697 roku, czyli co przesądziło o wyborze Augusta II na tron polski	1	5
Kotecki Radosław, The Prince and the <i>Prandium</i> : The Motif of the Pre-battle Lunch in the Monk of Sázava's Account of the Battle of Chlumec (1126)	Eng. 7	5
Kuklo Cezary, Czy rodzina doby późnofeudalnej jest nadal atrakcyjnym polem badawczym?	4	691
Orzełek Ariel, Działalność Stanisława Jana Rostworowskiego w Chrześcijańskim Stowarzyszeniu Społecznym w latach 1957–1974	2	323
Pajor Jan, Great Britain's Stance Towards Political Changes in China in the Years 1908–1909	Eng. 7	47
Poniat Radosław, Guzowski Piotr, Kaźmierczyk Ewa, Liedke Marzena, Demograficzne konsekwencje zróżnicowania społecznego w osiemnastowiecznej Polsce.....	4	733
Siwek Krzysztof, Liberalny internacjonalizm Stanów Zjednoczonych a problem Górnego Śląska w latach 1918–1919	1	51
Weber Kamil, Polscy żołnierze w Pawliszczew Borze (1939–1941) w świetle relacji powojennych.....	3	565

* Rocznik składa się z 4 zeszytów polskich i 1 anglojęzycznego — English-Language Edition no. 7/2023 (Eng. 7).

Wojnar Marek, The Thought of Yaroslav Stetsko Compared with the Views of Wojtech Tuka until 1941: On Two Variants of Integral Nationalism in Central and Eastern Europe	Eng. 7	83
Wyżga Mateusz, Podmiotowość chłopstwa staropolskiego	4	771
Żojdź Karol, „Będą pieniądze, będzie czym płacić”. Uwagi na marginesie rejestrów długów Jana Karola Chodkiewicza.	2	245

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — MATERIAŁY

Benyskiewicz Krzysztof, Odpowiedź na recenzję Adriana Jusupovicia . . .	1	131
Jusupović Adrian, Odpowiedź na polemikę Krzysztofa Benyskiewicza . . .	1	147
Kozuchowski Łukasz, Egodokumenty (listy i pamiętniki) chłopów Królestwa Polskiego i chłopskich migrantów zeń jako źródła historyczne (1864–1914).	4	829
Kwiatek Agata, The ‘Useful Man’ in the Political System of the Polish-Lithuanian Commonwealth of the Vasas — New Perspectives and Methodological Problems in Research into the Careers of the Małopolska Noblemen.	Eng. 7	117
Leśniakiewicz-Drzymała Renata, W odpowiedzi na recenzję Rafała Rutkowskiego.	2	367
Rutkowski Rafał, Odpowiedź na replikę Renaty Leśniakiewicz-Drzymały	2	373

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Dąbrowski Dariusz, Badając <i>Kronikę halicko-wołyńską</i> (<i>Kronikę Romanowiczów</i>). Rozważania na marginesie opracowania Oleksija Tołoczki	2	379
Dygdała Jerzy, Między teorią a wiedzą źródłową. Nowe spojrzenie na rolę saskiej Kamery jako prekursora prób modernizacji Rzeczypospolitej w XVIII wieku.	4	879
Jusupović Monika, Specyfika sejmików wielkopolskich w dobie przemian. Uwagi nad pracą Grzegorza Głabisza <i>Sejmiki Wielkopolski w latach 1764-1793</i>	4	861
Kizik Edmund, Ptaszyński Maciej, Badania nad historią pietyzmu na przełomie XVII i XVIII wieku. Uwagi w związku z monografią Liliany Lewandowskiej	3	603
Nowak Andrzej, Reinhart Koselleck’s Personal Sluices of Memory and Sediments of Experience	Eng. 7	139
Żojdź Karol, O efektywnym uprawianiu historiografii. Rozważania na marginesie pracy Aleksandry Ziober	1	151

*

Bell D.A., <i>Men on Horseback. The Power of Charisma in the Age of Revolution</i> — Marta Tomczak	1	204
--	---	-----

Błoch A., <i>Wolni i zniewoleni: Głosy grup podporządkowanych w historii imperium portugalskiego</i> — Jan Kieniewicz.....	Eng. 7	167
Butterwick R., <i>The Polish-Lithuanian Commonwealth, 1733-1795. Light and Flame</i> — Dorota Dukwicz	1	191
Ceccconi G.A., <i>Barbari e pagani: Religione e società in Europa nel tardoantico</i> — Antoni Grabowski	Eng. 7	163
<i>Early Modern Universities. Networks of Higher Learning</i> , ed. A.-S. Goeing, G. Parry, M. Feingold — Anna Horeczy	3	644
„Jaśnie Oświeconej Pani najniższym sługą”. <i>Listy generalnego plenipotenty Stanisława Karwowskiego do kasztelanowej krakowskiej Izabeli Branickiej z lat 1771-1788</i> , oprac. K. Syta — Ewa Zielińska	2	422
Justyniarska-Chojak K., <i>Inwentarze pośmiertne z małych i średnich miast Małopolski (w XVI-XVIII wieku)</i> — Anna Penkała-Jastrzębska.....	1	179
Juško E., <i>Pozalekcyjne formy oddziaływań wychowawczych na młodzież publicznych polskich szkół średnich w autonomicznej Galicji</i> — Tomasz Pudłocki	2	450
Karpiński A., <i>Pożary w miastach Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku i ich następstwa ekonomiczne, społeczne i kulturowe. Katalog, współpraca E. Kalinowski, E. Nowosielska; A. Karpiński, E. Nowosielska, Pożary w miastach Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku i ich następstwa ekonomiczne, społeczne i kulturowe</i> — Jacek Wijaczka	2	405
Kröpfel S., <i>Protestantismus in Wien am Beispiel der Totenbeschauprotokolle des 18. Jahrhunderts</i> — Wojciech Kriegseisen	4	907
Kuligowski P., <i>Radykałowie polistopadowi i nowoczesna galaktyka pojęć (1832-1888)</i> — Radosław Żurawski vel Grajewski.....	2	435
Lis T.J., <i>Polscy urzędnicy wyższego szczebla w Bośni i Hercegowinie w latach 1878-1918. Studium prozopograficzne</i> — Tomasz Pudłocki.....	1	208
Matwiejczyk W., <i>Pruska policja polityczna wobec mniejszości polskiej w latach 1871-1933. Struktury i ludzie</i> — Piotr Szlanta	2	442
Miodunka P., <i>Spółeczność małych miast południowej Małopolski od końca XVI do końca XVIII wieku</i> — Tomasz Wiślicz.....	4	903
Parrott D., <i>1652. The Cardinal, the Prince, and the Crisis of the Fronde</i> — Mateusz Koziielewicz.....	1	175
Pieńkowski M.A., <i>Trudna droga do władzy w Rzeczypospolitej. Sejm koronacyjny Zygmunta III 1587/1588 i sejm pacyfikacyjny 1589 roku</i> — Przemysław P. Szpaczyński.....	2	410
Podhajecka M., <i>Lektorzy języka angielskiego w międzywojniu</i> — Tomasz Pudłocki.....	4	911
Ruszała K., <i>Galicyski eksodus. Uchodźcy podczas I wojny światowej w monarchii Habsburgów</i> — Tomasz Pudłocki	2	444
Rychel-Mantur D., <i>Polityk dwóch epok. Działalność publiczna Tadeusza Matuszewicza (1765-1819)</i> — Mikołaj Getka-Kenig.....	3	661
Stroynowski A., <i>Obrady sejmu grodzieńskiego 1784 roku. Studium z dziejów kultury parlamentarnej</i> — Piotr Skowroński	2	418
Szarota T., <i>Tajemnica śmierci Stefana Starzyńskiego</i> — Marcin Przegiętka ..	1	215

Szymborski G., <i>Działania zbrojne w Rzeczypospolitej podczas interwencji rosyjskiej 1764 roku</i> — Adam Danilczyk	2	430
Świeboda W., <i>Universitas contra haeresim. Działalność antyheretycka Stanisława ze Skarbimierza jako przedstawiciela Uniwersytetu Krakowskiego</i> — Rafał Kulicki	3	658
Tarkowska E., <i>Wielka Emigracja we Francji: Polacy w bretońskim departamencie Côtes-du-Nord</i> — Krzysztof Marchlewicz	Eng. 7	169
<i>The Expansion of the Faith. Crusading on the Frontiers of Latin Christendom in the High Middle Ages</i> , ed. P. Srodecki, N. Kersken — Radosław Kotecki	3	651
<i>Theoderich der Große und das gotische Königreich in Italien</i> , hrsg. H.-U. Wiemer — Robert Kasperski	2	399
Wagner K., <i>Mieszczanie i podatki. Nierówności majątkowe w wybranych miastach Korony w XVII wieku</i> — Marta Kuc-Czerep	1	197
Wenta J., <i>Rękopis z Eichstätt: Cod. st 697. Konteksty powstania ekscerptów z Kroniki Anonima tzw. Galla</i> — Rafał Rutkowski	3	637
Мацук А., <i>Грамадска-палітычнае жыццё Вялікага Княства Літоўскага ў часы бескаралеўя 1733–1735 гг.</i> — Urszula Kosińska	1	185

IN MEMORIAM

Monika Hamanowa (20 XII 1925 — 2 V 2022) — Szymon Rudnicki	1	219
Stanisław Salmonowicz (9 XI 1931 — 24 V 2022) — Przemysław Olstowski	1	223
Zbigniew Wawer (17 III 1956 — 12 XII 2022) — Mariusz Kolmasiak	3	667
Andrzej Skrzypek (18 IV 1944 — 10 II 2023) — Norbert Kasparek	3	675

LISTY DO REDAKCJI

Krzysztof Benyskiewicz	3	683
Zofia Zielińska	4	917

CONTENTS

Bartoszewicz Agnieszka, <i>Ad annos discretionis. Growing Up in Towns and Cities of Late Medieval Poland</i>	3	467
Gołaszewski Łukasz, <i>Investigations of Defamation Offences of Marshal Józef Piłsudski's Honour and Memory, 1935–1939 (Selected Cases)</i>	2	287
Grądzka-Rejak Martyna, <i>Olaszek Jan, The Democratic Opposition in Poland (1976–1989) towards the History and Memory of the Kielce Pogrom</i>	1	83
Hoszowska Mariola, <i>The School of Szymon Askenazy: The Case of Kazimierz Woźnicki (1878–1949)</i>	3	529
Jarosz Dariusz, <i>The Social Experience of Military Service in the People's Polish Army: Terra Incognita?</i>	4	793

Kordel Jacek, Did Georg Forster Dislike Poles? A Pendant to Reflections on Travel Literature as a Historical Source	3	493
Kosińska Urszula, The Decisive Night of 26/27 June 1697, or What Determined the Election of August II to the Polish Throne	1	5
Kotecki Radosław, The Prince and the Prandium: The Motif of the Pre-battle Lunch in the Monk of Sázava's Account of the Battle of Chlumec (1126)	Eng. 7	5
Kuklo Cezary, Is the Late-Feudal Family Still an Attractive Field of Research?	4	691
Orzełek Ariel, Stanisław Jan Rostworowski and the Christian Social Association, 1957–1974	2	323
Pajor Jan, Great Britain's Stance Towards Political Changes in China in the Years 1908–1909	Eng. 7	47
Poniat Radosław, Guzowski Piotr, Kaźmierczyk Ewa, Liedke Marzena, The Demographic Consequences of Social Differentiation in Eighteenth-Century Poland	4	733
Siwiek Krzysztof, The Liberal Internationalism of the United States and the Problem of Upper Silesia in 1918–1919	1	51
Weber Kamil, Polish Soldiers in Pavlishchev Bor (1939–1941) in the Light of Post-War Accounts	3	565
Wojnar Marek, The Thought of Yaroslav Stetsko Compared with the Views of Wojtech Tuka until 1941: On Two Variants of Integral Nationalism in Central and Eastern Europe	Eng. 7	83
Wyżga Mateusz, Subjectivity of the Old Polish Peasantry	4	771
Żojdź Karol, "There Will Be Money; There Will Be Something To Pay With". Comments on the Margins of Jan Karol Chodkiewicz's Debt Registers ..	2	245

MATERIALS — POLEMICS

Koźuchowski Łukasz, Ego-Documents (Letters and Memoirs) of Peasants from the Kingdom of Poland and Polish Peasant Migrants as Historical Sources (1864–1914)	4	829
Kwiatek Agata, The 'Useful Man' in the Political System of the Polish-Lithuanian Commonwealth of the Vasas — New Perspectives and Methodological Problems in Research into the Careers of the Małopolska Noblemen	Eng. 7	117

CRITICAL ARTICLES

Dąbrowski Dariusz, Researching <i>The Galician-Volhynian Chronicle (Romanovichi Chronicle)</i> . Reflections on the Margins of the Study by Oleksiy Toločko	2	379
Dygdała Jerzy, Between Theory and Source Knowledge. A New Perspective at the Role of the Saxon Chamber as a Forerunner of Attempts to Modernise the Polish-Lithuanian Commonwealth in the Eighteenth Century	4	879

Jusupović Monika, The Specificity of the Sejmiks of Wielkopolska in Times of Transformation. Notes on Grzegorz Glabisz's Book <i>Sejmiki Wielkopolski w latach 1764-1793</i>	4	861
Kizik Edmund, Ptaszyński Maciej, Research on the History of Pietism in the Late Seventeenth and Early Eighteenth Centuries. Comments on the Monograph by Liliana Lewandowska	3	603
Nowak Andrzej, Reinhart Koselleck's Personal Sluices of Memory and Sediments of Experience	Eng. 7	139
Żojdź Karol, On the Effective Pursuit of Historiography. Reflections on the Book by Aleksandra Ziober	1	151

SPIS AUTORÓW

Bartoszewicz Agnieszka	3	467–492	Liedke Marzena	4	733–769
Benyskiewicz Krzysztof	1	131–145	Marchlewicz Krzysztof	Eng. 7	169–174
	3	683	Nowak Andrzej	Eng. 7	139–161
Danilczyk Adam	2	430–435	Olaszek Jan	1	83–130
Dąbrowski Dariusz	2	379–397	Olstowski Przemysław	1	223–231
Dukwicz Dorota	1	191–197	Orzełek Ariel	2	323–366
Dygdała Jerzy	4	879–901	Pajor Jan	Eng. 7	47–81
Getka-Kenig Mikołaj	3	661–666	Penkała-Jastrzębska		
Gołaszewski Łukasz	2	287–322	Anna	1	179–184
Grabowski Antoni	Eng. 7	163–166	Poniat Radosław	4	733–769
Grądzka-Rejak Martyna	1	83–130	Przegiętka Marcin	1	215–218
Guzowski Piotr	4	733–769	Ptaszyński Maciej	3	603–636
Horeczy Anna	3	644–651	Pudłocki Tomasz	1	208–214
Hoszowska Mariola	3	529–564		2	444–450
Jarosz Dariusz	4	793–828		2	450–458
Jusupović Adrian	1	147–150		4	911–915
Jusupović Monika	4	861–878	Rudnicki Szymon	1	219–221
Kasperek Norbert	3	675–678	Rutkowski Rafał	2	373–377
Kasperski Robert	2	399–405		3	637–644
Każmierczyk Ewa	4	733–769	Siwek Krzysztof	1	51–82
Kieniewicz Jan	Eng. 7	167–169	Skowroński Piotr	2	418–422
Kizik Edmund	3	603–636	Szlanta Piotr	2	442–444
Kolmasiak Mariusz	3	667–674	Szpaczyński Przemysław P.	2	410–418
Kordel Jacek	3	493–528	Tomczak Marta	1	204–208
Kosińska Urszula	1	5–50	Weber Kamil	3	565–602
	1	185–191	Wijaczka Jacek	2	405–410
Kotecki Radosław	3	651–657	Wiślicz Tomasz	4	903–907
	Eng. 7	5–45	Wojnar Marek	Eng. 7	83–115
Kozielewicz Mateusz	1	175–179	Wyźga Mateusz	4	771–792
Koźuchowski Łukasz	4	829–859	Zielińska Ewa	2	422–430
Kriegseisen Wojciech	4	907–910	Zielińska Zofia	4	917–923
Kuc-Czerep Marta	1	197–204	Żojdź Karol	1	151–174
Kukło Cezary	4	691–732		2	245–286
Kulicki Rafał	3	658–661	Żurawski vel Grajewski		
Kwiatkiewicz Agata	Eng. 7	117–138	Radosław	2	435–441
Leśniakiewicz-Drzymała					
Renata	2	367–372			

SPIS RECENZENTÓW WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH

- Stanisław Achremczyk (Uniwersytet
Warmińsko-Mazurski, Olsztyn)
- Zbigniew Anusik (Uniwersytet Łódzki)
- Jacek Banaszkiewicz (emeritus)
- Anna Barańska (Katolicki Uniwersytet
Lubelski)
- Hans Jürgen Bömelburg (Justus-Liebig-
-Universität, Gießen)
- Igor Chabrowski (Uniwersytet
Warszawski)
- Andrzej Chojnowski (emeritus)
- Jerzy Dygdała (Instytut Historii PAN,
Toruń)
- Mirosław Filipowicz (Katolicki
Uniwersytet Lubelski)
- Andrzej Friszke (Instytut Studiów
Politycznych PAN, Warszawa)
- Maciej Janowski (Instytut Historii PAN,
Warszawa)
- Dariusz Jeziorny (Uniwersytet Łódzki)
- Robertas Jurgaitis (Instytut Historii
Litwy, Wilno)
- Tomasz Kargol (Uniwersytet Jagielloński,
Kraków)
- Michał Kopczyński (Uniwersytet
Warszawski)
- Jaśmina Korczak-Siedlecka (Niemiecki
Instytut Historyczny, Warszawa)
- Jacek Kordel (Uniwersytet Warszawski)
- Krzysztof Kosiński (Instytut Historii
PAN, Warszawa)
- Andrzej Krawczyk (Instytut Studiów
Politycznych PAN)
- Adam Krawiec (Uniwersytet
Adama Mickiewicza, Poznań)
- Wojciech Kriegseisen (Instytut
Historii PAN, Warszawa)
- Grzegorz Krzywiec (Instytut
Historii PAN, Warszawa)
- Grzegorz Kucharczyk (Akademia
im. Jakuba z Paradyża, Gorzów
Wielkopolski)
- Tomasz Leszkowicz (Wojskowe
Centrum Edukacji Obywatelskiej
im. płk. dypl. Mariana Porwita,
Warszawa)
- Henryk Lisiak (WSHIU Akademia Nauk
Stosowanych, Poznań)
- Rafał Łatka (Biuro Badań Historycznych
IPN, Warszawa)
- Karol Łopatecki (Uniwersytet
w Białymstoku)
- Janusz Łosowski (Uniwersytet Marii
Curie-Skłodowskiej, Lublin)
- Piotr Łozowski (Uniwersytet
w Białymstoku)
- Piotr M. Majewski (Uniwersytet
Warszawski)
- Mikołaj Malinowski (Rijksuniversiteit
Groningen)
- Hanna Marczevska-Zagdańska (Instytut
Historii PAN, Warszawa)
- Wojciech Materski (Instytut Studiów
Politycznych PAN, Warszawa)
- Włodzimierz Mędrzecki (Instytut Historii
PAN, Warszawa)
- Maciej Mikuła (Uniwersytet Jagielloński,
Kraków)
- Vitaliy Nagirnyy (Uniwersytet
Jagielloński, Kraków)
- Andrzej Paczkowski (Instytut Studiów
Politycznych PAN, Warszawa)
- Marcin Pauk (Uniwersytet Warszawski)
- Jan Pisuliński (Uniwersytet Rzeszowski)
- Andrzej Pleszczyński (Uniwersytet Marii
Curie-Skłodowskiej, Lublin)
- Jakub Polit (Uniwersytet Jagielloński,
Kraków)
- Jan Pomorski (Uniwersytet Marii Curie-
-Skłodowskiej, Lublin)
- Andrzej Rachuba (Instytut Historii PAN,
Warszawa)
- Jarosław Stolicki (Uniwersytet
Jagielloński, Kraków)

Włodzimierz Suleja (Biuro Badań
Historycznych IPN, Warszawa)
Antoni Sułek (emeritus)
Bożena Szaynok (Uniwersytet
Wrocławski)
Piotr Ugniewski (Uniwersytet
Warszawski)
Jerzy Urwanowicz (Uniwersytet
w Białymstoku)
Tetiana Vilkul (Narodowa Akademia
Nauk Ukrainy, Kijów)
Stanisław Wiech (Uniwersytet Jana
Kochanowskiego, Kielce)
Andrzej Wierzbicki

Tomasz Wiślicz (Instytut Historii PAN,
Warszawa)
Filip Wolański (Uniwersytet Wrocławski)
Tadeusz Wolsza (Instytut Historii PAN,
Warszawa)
Mariusz Wołos (Uniwersytet
Pedagogiczny, Kraków)
Myrosław Wołoszczuk (Przykarpacki
Uniwersytet Narodowy im. Wasyla
Stefanyka, Iwano-Frankiwnsk)
Mateusz Wyzga (Uniwersytet
Pedagogiczny, Kraków)
Paweł Żmudzki (Uniwersytet
Warszawski)

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych Warszawa
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych Warszawa
AGZ	— <i>Akta grodzkie i ziemskie</i>
AIPN	— Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
ANK	— Archiwum Narodowe w Krakowie
AP	— Archiwum Państwowe
APH	— „Acta Poloniae Historica”
ASWK	— <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	— <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	— Biblioteka Książąt Czartoryskich Oddział Muzeum Narodowego w Krakowie
BHL	— <i>Bibliotheca Hagiographica Latina</i>
BJ	— Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	— Biblioteka Kórnicka
b.m.d.	— bez miejsca i daty wydania
BN	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU-PANKr.	— Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	— Biblioteka Raczyńskich
BUW	— Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	— <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , Wrocław 1956–1964
CPH	— „Czasopismo Prawno-Historyczne”
DN	— „Dzieje Najnowsze”
Dz. U.	— Dziennik Ustaw
f.	— fond (zespół)
fol.	— folio (karta)
IPN	— Instytut Pamięci Narodowej
KDKK	— <i>Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej</i> , Kraków 1874–1883
KDMaz.	— <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis (Zbiór ogólny przywilejów i spominków mazowieckich)</i> , Warszawa 1919
KDMłp.	— <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków 1876–1999
KDP	— <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , Warszawa 1847–1887
KDŚl.	— <i>Kodeks dyplomatyczny Śląska</i> , Wrocław 1956–1964

- KDW — *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, t. 1–11, Poznań 1877–1999
- KH — „Kwartalnik Historyczny”
- KHKM — „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
- LVIA — Lietuvos valstybės istorijos archyvas w Wilnie
- MGH — *Monumenta Germaniae Historica*
- MGH SrG — *Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum*
- MGH SS — *Monumenta Germaniae Historica, Scriptores*
- MK — Metryka Koronna
- MPH — *Monumenta Poloniae historica*
- MPH s.n. — *Monumenta Poloniae historica, series nova*
- mps — maszynopis
- MRPS — *Matricularum Regni Poloniae summaria*
- OiRP — „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
- op. — opis
- PH — „Przegląd Historyczny”
- PL — *Patrologiae cursus completus. Series Latina*, Paris 1844–1865
- PrU — *Preussisches Urkundenbuch*, t. 1–6, Königsberg–Danzig–Marburg 1882–2000
- PSB — *Polski słownik biograficzny*
- PU — *Pommerellisches Urkundenbuch*, t. 1–11, Stettin–Köln–Graz 1868–1990
- RDSG — „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
- red. — redaktor, redakcja
- RH — „Roczniki Historyczne”
- RHum — „Roczniki Humanistyczne”
- rkp. — rękopis
- RWHF PAU — „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno-Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891
- „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
- „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
- „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/29
- „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
- „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1992–
- SDRE — „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
- SGKP — *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*

-
- SH — „Studia Historyczne”
- SIRIO — *Sbornik Imperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obščestva*, t. 1–148, S. Petersburg 1867–1916
- Sobótka — „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
- SPPP — *Starodawne Prawa Polskiego Pomniki*
- SRP — *Scriptores Rerum Polonicarum*
- SSS — *Słownik starożytności słowiańskich*
- SU — *Schlesisches Urkundenbuch*, t. 1–6, Wien–Köln 1971–1998
- St. Źr. — „Studia Źródłoznawcze”
- sygn. — sygnatura
- Urzednicy — *Urzednicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy*, red. A. Gąsiorowski, t. 1–, Wrocław, Kórnik 1985–
- Urzednicy, Litwa — *Urzednicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV–XVIII wieku. Spisy*, red. A. Rachuba, t. 1–, Warszawa 2004–
- VC — *Volumina Constitutionum*, t. 1–, Warszawa 1996 (należy cytować odpowiednio według wzoru: VC 1/1)
- VL — *Volumina Legum*, t. 1–8, Warszawa 1732–1782; t. 9, Kraków 1889; t. 10, Poznań 1952 (należy cytować odpowiednio według wzoru: VL 5, fol. 30)
- ZH — „Zapiski Historyczne”

TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylickiego		Trans-literacja		Język*	Nr	Litera alfabetu cyrylickiego		Trans-literacja		Język
1	А	а	А	а	b b u m r s u	27	Р	р	Р	р	b b u m r s u
2	Б	б	В	в	b b u m r s u	28	С	с	С	с	b b u m r s u
3	В	в	У	у	b b u m r s u	29	Т	т	Т	т	b b u m r s u
4	Г	г	Г	г	b b u m r s u	30	Ѓ	ѓ	Ѓ	ć	s
5	Д	д	Д	д	b b u m r s u	31	Ќ	ќ	Ќ	ќ	m
6	Ђ	ђ	Ђ	ђ	s	32	У	у	У	u	b b u m r s u
7	Ѓ	ѓ	Ѓ	ѓ	m	33	Ў	ў	Ў	ű	b
8	Е	е	Е	е	b b u m r s u	34	Ф	ф	Ф	f	b b u m r s u
9	Ё	ё	Ё	ё	b r	35	Х	х	Н	h	b b u m r s u
10	Є	є	Ê	ê	u	36	Ц	ц	С	c	b b u m r s u
11	Ж	ж	Ž	ž	b b u m r s u	37	Ч	ч	Ї	č	b b u m r s u
12	З	з	З	z	b b u m r s u	38	Ї	ї	Đ	đ	m s
13	С	с	Ž	ž	m	39	Ш	ш	Š	š	b b u m r s u
14	И	и	И	i	b** b u m r s u	40	Щ	щ	Ŝ	ŝ	b u r u
15	І	і	Ì	ì	b r** u	41	Ъ	ъ	"	"	b** b u r
16	Ї	ї	Ï	ï	u	42	Ы	ы	У	y	b r u**
17	Ј	ј	Ј	j	m s	43	Ь	ь	'	'	b b u r u
18	Й	й	Ј	j	b b u r u	44	Э	э	È	è	b r
19	К	к	К	k	b b u m r s u	45	Ю	ю	Û	û	b b u r u
20	Л	л	Л	l	b b u m r s u	46	Я	я	Â	â	b b u r u
21	Љ	љ	Ľ	ľ	m s	47	'	'	'	'	b b u m r s u
22	М	м	М	m	b b u m r s u	48	Њ	њ	Ĝ	ğ	b** u**
23	Н	н	Н	n	b b u m r s u	49	Ѓ	ѓ	Ě	ě	b** r** u**
24	Њ	њ	Ñ	ñ	m s	50	Ж	ж	Ǻ	ǻ	b u**
25	О	о	О	o	b b u m r s u	51	Ө	ө	Ƒ	ƒ	r**
26	П	п	Р	p	b b u m r s u	52	У	у	ÿ	ÿ	r**

* Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.

** Występuje w dawnej pisowni.

INSTYTUT HISTORII PAN
PRZEDSTAWIA

WARSZAWA POPRZEZ WIEKI PRACE VARSAVIANISTYCZNE
MONUMENTA VARSOVIAE HISTORICA

Testamenty mieszkańców Starej i Nowej Warszawy z XVIII wieku

Katalog

Opracował Andrzej Karpiński

www.ihpan.edu.pl

ISSN 0023-5903

9 770023 590307 0 9 >

<http://rcin.org.pl>